

Традиција шарања васкршњих јаја у ораховачком крају

Традиција, вера и обичаји су нешто што су људи у Ораховцу, Великој Хочи и читавом призренском округу итекако везани и чему придају велики значај. Међусобно су нераскидиво везани обичаји са вером, па је тако за готово сваки велики верски празник везано и по неколико народних обичаја. За Лазареву суботу се играју „Лазарице,“ за Цвети се жене и девојке облаче у народну ношњу, трећег дана Васкрса се у Великој Хочи играју „Беле виле“.

Сви ови догађаји представљају спој вере и традиције захваљујући чему се народ одржавао вековима у овом крају. Једна од најбоље очуваних и најлепших традиција јесте шарање јаја за време васкршњег поста. Са шарањем јаја се почиње у средини, која је на средини поста у такозваној „крстопоклоној недељи“ и прво јаје које се те средине у зору нашара је страшник или крсташ. Као што му и име казује то јаје на себи има нашаран тј. исцртан крст и оно ће после фарбања у велики четвртак бити остављено крај кућне иконе да чува кућу и страши нечисте силе, не дајући да науде дому и укућанима.

Шарање јаја је вештина коју овде уче девојчице још у најранијем детињству, а после се из године у години у тој вештини усавршавају. Од умећа, маште и расположења зависи како ће шарати јаја и наравно обавезно је присуство воље и љубави.

Павлина Радовановић је сад већ позната девојчица из Ораховца, која је својим прелепим гласом и својом добротош освојила срца људи широм Србије и света. Она је певањем различитих изворних и косовских песама успела да одржи много хуманитарних концерата широм Србије, региона, па чак и Русије. Ипак, она и поред свих тих обавеза и обавеза у школи, одвоји време да помогне мајци и сестрама око шарања васкршњих јаја.

По мени је шарање јаја једна од најлепших традиција овде код нас у Ораховцу. Ја много волим да учим од мајке и сестара и да им помажем око тога. Важно је да чувамо ове предивне обичаје које имамо код нас јер су по мени они посебни и сигурно су најлепши на целом свету“, рекла је Павлина за Радио Гораждевац.

Њена старија сестра Јована у данима пред Васкрсом користи сваки слободан тренутак да нашара по неко јаје. У Ораховцу живи са родитељима, две сестре и братом. Спада у ретке младе људе који су после завршеног школовања успели да се запошљавају у родном месту. Јована је завршила Економски факултет у Косовској Митровици и већ више од годину дана ради као шеф финансија у Дечјем вртићу „Наша радост“ у Ораховцу.

„Ја сам срећна што сам успела да се овде запослим, да будем у мом Ораховцу, где сам рођена и одрасла. Волим Ораховац аи везана сам за породицу, за људе који овде живе. Којим ће ме путевима живот даље водити не знам. Сада живим где волим и радим што волим“, каже уз благи осмех Јована.

А шарање јаја је научила још у основној школи. Учила је од мајке, баке, али и супруге татиног пријатеља из Велике Хоче, Снежане. Зато каже да су јој шаре комбинација Ораховца и Велике Хоче.

„Кад сам почела да шарам јаја, тата ми је купио шараљајку код чика Пере, мајстора који је правио шараљајке а живео је ту у нашем комшилуку. На жалост, недавно се упокојио. Ту исту шараљајку користим све ове године. Имам једну која ми је остала од баба Стане, она има бакарни кљун, али њу чувам као сувенир, јер ми је успомена на бабу која је у своје време била једна од ретких жена које су шарале јаја у Ораховцу. Она није шарала овако као ми данас. Њене шаре су биле једноставније, али би увек лепо испале шаре кад се јаја обоје. На тим шарама је био само по један или два цвета, негде риба, лептир, а ми данас шарамо више, наше шаре су богатије, има више цвећа, ваза, птица, листова, крстова, украса... Ја често напишем и неки стих, нпр. . кад нашарам грожђе ја напишем стихове песме Ораховцу башто рајска“, испричала је Јована.

Оливера Радић, професор српског језика и књижевности у Гимназији Ораховац је једна од жена из Ораховца која тежи ка томе да се о традицији везаној за шарање и варбање јаја за Васкрс што више прича и пише. Она каже да је шарање јаја воском и шараљајком посебно и јединствено у свету, и да се жене нигде на свету не посвећују толико шарању јаја као што је то случај у овом делу Косова.

„Украшавање васкршњих јаја у овоме крају буди и такмичарски дух, па се домаћице али и остала женска деца у кући труде да јаја која украсе то јест нашарају буду лепша од јаја које је нашарала комшиница, рођака. И украшавање јаја је у овом крају специфично. Јаја се шарају специјалном справом за шарање јаја која се зове шараљајка (шарајајка). Она има дршку од прута винове лозе и главни део који се састоји од кљуна који је за дршку причвршћен намотавањем памучног конца за ткање. Кад погледате подсећа на главу птице. Управо тим кљуном се восак, у који се „ глава шараљајке,, натапа , наноси на јаје и ту где шараљајка остави траг у облику цвета ил неког другог мотива, кад се јаје скува у фарби, остаје бела шара као контраст

црвеном јајету“, каже Оливера.

Иако се данас у многим местима у православном свету јаја осим црвеном, боје и неким другим бојама, традиција, коју памте и преносе најстарији становници Ораховца и Велике Хоче каже да се јаја фарбају само црвеном бојом. Црвена боја има своју симболику уткану у бит хришћанства: то је боја Христове крви (страдања) али и боја Христовог Васкрсења. Само када је нека породица у жалости због смрти неког од укућана у тој години, јаја се боје у бордо боју и не украшавају се.

Шарање јаја у Ораховцу и Великој Хочи траје до Великог четвртка када се овде традиционално јаја кувају у фарби. И опет се прво које се назива страшник офарба “пре сунца” рано ујутру, а потом и остала јаја.

mitropolija.com